

καταπατήν ύπαρχουσαν ἐπὶ τοῦ δαπέδου, καὶ εὔθυ; οἱ κεκλημένοι τῆς Νίτωρις ἐξεπλάγησαν ἐκ τῆς λαμπροτάτης αἴγλης, ἣν εἶδον ἐκπειπούμενην ἀπὸ τῆς ἀνοιχθείσης ὅπης· ἡ αἴγλη αὕτη προήρχετο ἀπὸ λαμπροῦ ἐστιατορίου, κειμένου κάτωθεν, καὶ εἰς διῆγε φορητὴν κλίμακαν, ἣς τὸ ἄνω ἄκρον ἦτο ἐνηρητημένον ἀπὸ τῆς ὁπῆς.

Οἱ αἰγύπτιοι, μολόντοι τοῦ, ἔνευσαν ἡ βιγδίλισσα, ἵσταντο ἀκίνητοι καὶ διτάζοντες νῦν καταβῶν διὰ τῆς κλίμακας.

— Ἀπορεῖτε, βεβαιώσας, εἰπεν ἡ Νίτωρις; διδίτι σᾶς δῆηγω ἕδω· ἐπιθυμῶ νὰ διασκεδάσωμεν τοῦ λοιποῦ καλῶς καὶ εἴς λεῖξ αὐτὸν τὸν θάλαμον διὰ νὰ συμποτιάζωμεν ἀνέτως καὶ ἔνενάλητο.

Κατῆλθε τὴν κλίμακα, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τὴν ἡροούθησαν ἀνευ δισταγμοῦ ἥδη.

Οἱ θάλαμοι τοῦ ἑταντορίου ἦτο λακτηρῶς καὶ πολυτελεστατα κικοσμημένος, ἀλλὰ τότον ἦτο μικρὸς ὥστε ἐφίνετο κατακευασθεὶς διὰ μόνην τὴν Νίτωριν καὶ τοὺς ἐπτὰ αὐτῆς δαιτυμένας. Τὴν κυρυψὴν ἀπεβίτταζον τέσσαρες στρογγύλοι κίνηται, κατάστηκει ἐπὶ πολὺγ. ὄνων ιερογλυφικῶν, ὃν ἔκαστος ἔφερε γεγλυμένας ἐπὶ τῆς κυρυψῆς ἀνὰ τρεῖς ὀρεύου μάλλους καὶ ἀγρίας μορφῶν Τυράνων. Οἱ τέσσαρες τοῦχοι, ἐφ' ὅν οὐδεμίᾳ θύρᾳ ἢ ἄλλῳ τι ἱννεύμενοι πῆρες καὶ εὖς οὐδὲν ἄλλο ἔδουσαν εἷμαὶ αἱ κατὰ σειρὰν ἀτὰ κύτων ἀνηρητημέναις χρυσαῖ καὶ ἐν σχήματι κροκοδείλων ἡ κλίμακαν λυχνίας, ἡσαν πλήρεις συμβολικῶν παρατάξεων, ὡς ἐπίστης ἡ ὁροφὴ καὶ τὸ δάπεδον. Ἐν μέσω δὲ τοῦ θάλαμου ἦτο παρκτεῖται μένη τράπεζα πλούσιωτάτη, φέρουσα ἐν ἀρθροῖν παντοῖα ἐδέσματα καὶ πλήθην φερλῶν οἵου πλήγη δύων; τούτων, διὰ λαμποῦ ἓτο διολκηρίαν κερδεῖς, μηδὲ περιέχων οὐδὲν δυῆλον ἢ ἄλλο τι πρόσωπον, πλὴν τῆς βιγδίλισσης καὶ τῶν συνδιητημένων, διπέρ δὲν διέρυγε τὴν προτοχὴν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τοιχῶν εἰκόνες αἱ παριστῶσαι σκορπίους, οὔρας κροκοδείλων καὶ ἄλλας ἀπαισιός παραστάσεις ἐπλήρωσαν τοὺς παρακαθήμενος κενῆς καὶ ἀρίστους ψημηλανίας.

Τὸ γεῦμα στηρίζεται σκυθρωπὸν, μολονότι δίσνος ἐκενοῦτο ἐν ἀρθροῖν. Πάντες εἰ συμπόται προσέβλεπον ἀλλήλους διὰ θύρας ἀνησύχους, ὡσεὶ ἀπορίντες διατί μετ' ὅλην τῆς υψηλῆς αὐτῆς ἐδρᾶς ὅπως διμιλήσῃ, εὐθὺς δὲ πάντες οἱ περὶ αὐτῆς ἐσιώπησαν.

— Ή Αἴγυπτος δλῆ, εἶπε, μὲν ἀποκαλεῖ ὡραῖον, ἄνθος καὶ θαυμάζει διδίτι περιφρονῶ τὰς τέρψεις. Ἄλλα! αἱ πρόσκαιροι ήδονται τοῦ θεοῦ τούτου οὐδὲν ἀξίουσι διὰ τὸ ἀληθῆ Αἴγυπτον.

— Η βιγδίλισσα ἡμῶν, ἀνεφώνητον δὲ Οὐθόης, εἶναι δὲ μέγιστος τῶν Φασιῶν· οὐδὲ ποτὲ ἡ χώρα τοῦ Νείλου.

Πάντες οἱ παρακαθήμενοι ἐπευφημήσαν.

— Σήπειρον, ἀνηκολούθητον ἡ Νίτωρις, εὐδὲν πλέον ἔχω νὰ κάλω ἐν τῇ Αἴγυπτῳ· δέ τοῦ δώδεκα ἑτῶν παρέλαβον τὴν ἀρχὴν, εὗνος τὴν χώραν κατασπαραστούμενην ὑπὸ τῆς διχονοίας ἐπινέφερον αὐτὴν εἰς τὴν πρωτέραν τάξιν καὶ γκλήνην καὶ ἔτειτα ἐν τῇ τρίτῃ πυρωμάδι κατεκεύαται τὴν αἰώνιον μου κατοικίαν, ἔξης ἡς ὡς μέριον τῆς αἰώνιου δυνάμεως θά μετάζηται μετὰ τοῦ Οστιάδος τῆς διοικησεως τῆς πλάτεως. Καὶ τώσα, ἐπ' ἔτει μοι ὑπολείπεται.

— Ντὲ λίθη ἡ βιγδίλιστα ως: σύζυγον, διέκοψεν δὲ οἰνοβύρης Οὐθόης, ἐν τῷ ἀπογόνω τῆς ἐπικάθω τούτου παντείσθω δυνατεῖς, τῆς Εἰεφανίν·, ἵνα οὗτα ἀποισθεῖσθαι διὰ παντὸς αἱ διχούσαι εἴναι. Αἴγυπτω.

— Οχι, ὑπέλασεν ἡ Νίτωρις· ἡ ἀντίπαλος ἐκείνη μεριές ἐφόνευσε ποδὸν δώδεκα ἐπών τὸν Φαραὼ Μενθεσούφην μετὰ ἐνός ἔτους βασιλείας· οἱ Φαραῷ εἰκεῖνος ἥτο διάδεψος μεν καὶ μοι ὑπὸειπεται· ηδη νὰ ἐκδικηθῇ τὸ χυδὲν αὐτὸν αἴμα

Οἱ μέχοι τοῦδε ἀπλανεῖται ἐκ τοῦ οἴνου ὄφθαλμοι τῶν συμποτῶν ἀπήστραψαν αἴφης ἀγρίως καὶ αἱ σκυθρωπαὶ τῶν μορφαὶ κατέστησαν ὥχραι ὡς τῶν νεκρῶν. Τώρα τὸ πρῶτον

παρετήρουν διει πάγτες οἱ περιστοιχοῦντες ἥδη τὴν Νίκτωριν ἡ ταν ἀκριβῶς οἱ πρὸ δώδεκατείς δολοφονήσαντες τὸν Μενθεσούφην.

Νεκρικὴ σιγὴ ἐδεσπέλευσεν ἐν τῷ θαλάμῳ ἐπὶ τίνας στιγμὰς, καθ' ἓν· εἰ δύσωπατητοὶ καὶ ἀπατηράπτοντες ὄφθαλμοὶ τῆς Νίτωρος ἐπέχονται φρικτὸν μῆγος ἐπὶ τῶν παρακαθημένων, ἐν τῷ ἡ ἄρθρον λάμψις τῶν λυχνίων ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον τὸ σκυθρωπὸν καὶ ἀπατεῖσιν τῆς ἐν τῷ θαλάμῳ εἰκόνα.

— Πρότερον, εἶπεν ἐπὶ τέλους ἡ γρ. ως Χ δ., μὴ λάβης καὶ οὐ τὴν σύτηη τύχην ἦν καὶ δὲ ἀδελφὸς σου. Καὶ ἀνέστατεν ἐγκειρίδιον τὸ δοποῖον ἔφει εἰς λαρησμένον τὸ περὶ τὸν μηρόν του. Τοῦτον δὲ ἐμιητήσαντες οἱ λοιποί, εἰπενες ἀνεπάστατες τὸ ἔγκειριδιον καὶ τὰ ἔιρη τῶν ἀνέτρεψεν τὴν τράπεζην οὐδὲ μῆτασι πρὸς τὴν ἀναστάσαν.

— Δέ, εἶναι πλέον καιρός! ἀνέκραξε θριαμβευτικῶς ἡ Νίτωρις. Καὶ ταυτοχρόνως σύρασα σχοινίον συμπαρέσυρε μετ' αὐτοῦ τὸ ἄνω μέρος ἐνὸς τῶν κιβώνων, ἐν δὲ τῆς ανοιχθείσης μεγάλης ὁπῆς εἰςώρημεν ἐν τῷ μικρῷ θαλάμῳ ἀρθροντες προσεύκαντος. Οἱ φονεῖς τοῦ Μενθεσούφη ὄρμησαν πρὸς τὴν κλίμακαν ἀλλ' ἡ κλίμαξ ἔστιπεν ἀπὸ τῆς θέσεώς της καὶ ἡ καταπατητὴ εἰχεισθῆ, ἐπὶ δὲ τῆς φορῆς οὐδὲν ἄλλος ἐδεποντος ἥδη ἡ τὰς ἀπατεῖσις, πραστεῖσις τοῦ περιπέτειαν καὶ νυκτοκοκάκων. Οὗται ἔρυγεν ἐκκωφίσινουται τὸ ὅτα, λυγροὶ καὶ ἔραι ἀτίναι πρόσθαλλει ἡ ἐσχάτη παπελπιτία, ἀνεμιχθησαν μετὰ τοῦ κρότου τοῦ ἀπὸ τῆς κορυφῆς εἰσρέοντας ἐν τῷ θαλάμῳ χειμάρρους ὅλος δύως οὔτος δὲ ἀπατεῖσις: δύομας δύων δὲ ἀπεπνιγτο ἐντὸς τῶν ἔξι τοίχων τοῦ θαλάμου. Μετά τινα ὥραν πῆλε βῆτη ἔξελ· πεντε ἐν τῷ ύπο τοῦ εἰκόνας ἡ γρ. ως θαλάμῳ πάντας.

Τὴν ἐπάυριον ἡ Μεμφις δλόκησος ἡ τὰς ανάστατος ἐν τῆς αιφνίδιας ἐξαρχησεις τῆς Νίτωρος, ητος πανταρχοῦ ματαιώς ἀνίζητετο. Βάν δύως οἱ αύλικες ἐγνώρισαν τὴν ἐν τοῖς ανακτόροις κρυπταὶς διέδονται τὴν ἄστρουταν εἰς τὸ ὑπόγειο ἐστιατόκον καὶ μεταβαλίνοντες ἐκεῖ ἡνιαγόν την καταπατητήν, θὰ εὑποπότον αὐτὸν πεληρωμένον δύστος μέχρις διοφῆς; καὶ πλέονται ἐντὸς τοῦ δύστος, τὸ σῶμα τῆς Νίτωρος καὶ τὰ τῶν λοιπῶν συμποτιστῶν.

### Κ. Ι. ΠΡΑΣΣΑΣ

## ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΜΟΝΑΡΧΙΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

“Εκτασεις καὶ πληθυσμοὶ αὐτῶν. — Τὰ εἰσαδήματα καὶ αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν. — Ο πολιτισμός καὶ η βιωμηχανία των.

### Τὴς ὁ σικοπὸς τῆς παρούσης μελέτης

Δίαν ἐπαγωγὴς τυγχάνει ἡ μελέτη τῆς πολιτικῆς καὶ κεινωνικῆς καταπατάσσεως τῶν μεγάλων μοναρχῶν τῆς ἀρχαιότητος, αἵτινες πρῶται ἀνέκυψαν ἐκ τῶν ἐσεπίων τῶν θεοφρατικῶν πολιτευμάτων, ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δοποίων εἰχεισθῆ: διανύσσει τὴν βρεφικὴν ἥλικιαν τῆς ἡ ἀνθρωπότητος. Αἱ ἀρχαῖαι Μοναρχίαι ἡσαν τὰ πρῶτα σπουδεῖα πολιτικὰ καταπατάσσαστα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν μελέτη, πρωτίστως μᾶς βοηθεῖει εἰς τὸ νὰ μορφώσωμεν εὐκρινῆ ἰδέαν πεσοὶ τῆς προδόσου, ἥν ἔκτοτε ἐποίησατο ἡ ἀνθρωπότητος ὑπὸ ἑποφῆς πολιτικῆν. Αλλὰ καὶ ἀνεύ του ποτικοῦ τοῦ πατριός, η τοιάτη μελέτη, καθ' ἔστιν λαμβανομένη, τοσοῦτον τυγχάνει γοητευτική καὶ περιέργος, ώς εἰσάγοντας ἡ ταὶς ταῦτα συστήματα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν μελέτη, πρωτίστως μᾶς βοηθεῖει εἰς τὸ νὰ μορφώσωμεν εὐκρινῆ ἰδέαν πεσοὶ τῆς προδόσου, ἥν ἔκτοτε ἐποίησατο ἡ ἀνθρωπότητος ὑπὸ ἑποφῆς πολιτικῆν. Αλλὰ καὶ ἀνεύ του ποτικοῦ τοῦ πατριός, η τοιάτη μελέτη, καθ' ἔστιν λαμβανομένη, τοσοῦτον τυγχάνει γοητευτική καὶ περιέργος, ώς εἰσάγοντας ἡ ταῦτα συστήματα ταῦτα κεχρυμμένα ὑπὸ τὰ σκιάτη τῶν μεμαρτυρικῶν εἰκόνων αἰώνων, καὶ ώς ἐπιτρέποντα σταύρων τοῖς αἴγλησιν αἱ τοιάτη μελέτης.

Πασίγνωστον τυγχάνει, διτι τέσσαρες ήταν αι μεγάλαι μοναρχίαι — η καθώς λέγομεν σήμερον, αι μεγάλαι δυνάμεις — της ἀρχαιότητος, αι συνυπάρξασι και συμβιώσασι επι αἰώνας μακρούς, μέχρις διου δέ μέγας Κύρος, περὶ τὰ μέσα τοδέ ἔκτου αἰώνος πρὸ Χριστοῦ, τὰς συνεγώνυσεν εἰς τὸ μέγα Περικλέν Κράτος, διπερ διήρκεσε 227 ἔτη καὶ κατελύθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδροῦ Αι τέσσαρες αὖτις μοναρχίαι ήσαν, η Ἀσσυριακή, η Ἀιγυπτιακή, η Μηδική καὶ η Δυδική. Περὶ ἐκάστης αὐτῶν θέλω ποιήσει λόγον γριστά, ἀρχίζων ἐκ τῆς τελευταῖς.

## A. Η Λυδία

Ἡ πλησιεστέρα καὶ μᾶλλον συγγενής τῷ Ἑλληνικῷ κόσμῳ μοναρχίᾳ τῆς ἀρχαιότητος ήτο η Δυδική. Ὁλόκληρος ἡ πρὸς δυσμάς τοῦ "Ἀλυσος χώρα κατωχήθη ἔκπαλαι: ὑπὸ φυλῶν ἔχουσῶν τὴν αὐτήν ἐννολογικήν καταγωγὴν μὲ τοὺς: Ἐλληνας, καὶ διμιουσῶν διαλέκτους σχηματισθεῖσας ἐκ τῆς αὖτης ἀρχικῆς ρίζης ἐξ ήσαν ἐμφράσθη καὶ η Ἑλληνική γλῶσσα. Καὶ η θρησκεία των καὶ ταῦθι των καὶ δι τρόπος τοῦ πολεμεῖσθαι, ὅμοιάζον πολὺ πρὸς τὰ πανάρχαια ἐλληνικά.

Ἡ Δυδική Μοναρχία, μετὰ τὸν τρωϊκὸν πόλεμον κυρίως ἤρετο ἐνισχυμένη. Ἐκτοτε συνεχώνευσε βαθμηδὸν πάντας τοὺς μικροὺς λαοὺς καὶ τὰ πολυώνυμα μικροσκοπικὰ βασίσεις, ἄτινα ἔκειντο μεταξὺ τοῦ "Ἀλυσος, τῶν Κιλικίων Πυλῶν, καὶ τοῦ Αἴγαιου Πελάγους: ἐν τέλει δὲ, ὑπέταξε καὶ αὐτὰς τὰς ἐν τῇ παραλίᾳ ἐλληνικάς πόλεις, αἴτινες, ἐν τούτοις, καὶ τοὺς χρόνους ἔκεινοις εὑρίσκοντο εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ δύναμιν. Κλίνω νά πιστεύσω, διτι εἰς τὴν τηλικαύτην ἐνίσχυσιν τῇ Δυδικῆς Μοναρχίας πρωτίστως, συνετέλεσαν οἱ Ἐλληνες τῆς ἐνταῦθα Ἐλλάδος, ἐπιχειρήσαντες τὴν ἀσκοπού ἔκεινην καὶ κατεστρεψκήν τρωϊκήν ἔκστρατείαν, δηπεκαταλύσωσι τὴν Μοναρχίαν τοῦ Πριάμου, ητις ἦντος τότε εἶχε τὰ πρωτεῖα καὶ ἀπέτελει τὸ κέντρον τῆς συγχωνύσεως δῶλων τῶν πέρικ μικρολαῶν. Εἶνε φυσικὸν, διτι η Δυδία, ἀπαλλαγεῖσα ανελπίστως ἀντιζήλου τόσον ἴσχυροῦ, ἐπρωδέσυτε γιγαντιαῖοις βρήμασι, καὶ δύνει οὐδεμιᾶς ἀντιτάσσεως τοῦ λοιποῦ κατέκτησεν δλα τὰ κρατήδια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

\*\*\*

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς αὐτῆς, η Μοναρχία τῶν Δυδῶν ἐίχεν ἔκτασιν 350,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, δηλαδὴ ητο κατά τι εὑρυχωροτέρα τοῦ σημερινοῦ Ἕνωμένου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας, οὐδὲ ἐκτασίες είνε 315,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. "Ολαι αἱ χώραι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, αἱ κείμεναι πρὸς δυσμάς τῆς γραμμῆς τῆς ἀναχωρούσης ἐξ τοῦ Ἰστικοῦ κολπου καὶ ληγούσης εἰς τὴν Σινώπην, ἀνήκουν εἰς τὴν Δυδίαν. Καὶ εἶνε γνωστὸν, διτι αἱ γαται αῦται εἰσὶν αἱ γονιμόταται καὶ πλουσιώταται πάσης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ο σημερινὸς πληθυσμὸς αὐτῶν μιλοὶ ἀνέρχεται εἰς 5,000,000 κατοίκων. Πᾶσαι δύως αἱ ὑπάρχουσαι ἴστορικαι ἐνδείξεις καὶ μαρτυρίαι πειθούσιν ημᾶς, διτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους δι πληθυσμὸς αὗτος ητο πολὺ μεγαλείτερος.

Καὶ διὰ νά υπολογίσωμεν κατὰ προτεγγίστων τὸν πληθυσμὸν τῆς Δυδικῆς Μοναρχίας, πρέπει νά λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, διτι η στενή καὶ μακρὰ λωρὶς τῆς παραλίας τοῦ Αἴγαιου, η ἔχουσα μῆκος χιλίων χιλιομέτρων καὶ πλάτος μόλις τριάκοντα η τεσσαράκοντα, ἐμβαδὸν δὲ ἐ συνδλω 30—35,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, εἶχε τριάκοντα ἀκμαζόσας καὶ πολυανθρώπους ἐλληνικάς πόλεις, ὡν δὲ δικός πληθυσμὸς, συνυπολογιζότεντα τῶν τε ἐλεύθερων καὶ τῶν δύολων κατοχῶν, δὲν ἡδύνατο ὡς είνε κατώτερος τῶν 3,000,000 ψυχῶν. Διότι, διὰ μὲν τὰς μικροτέρας πόλεις δὲν δυνάμεθα νά λαβωμεν μέσον δρον ἐλάσσονα τῶν 3—4,000 οἰκογενεῖων πολιτῶν μετέ τριπλασίου ἀριθμοῦ δούλων—δηλαδὴ δι' ἐπάστην 60—70 χιλιάδων ψυχῶν—αἱ δὲ μεγαλείτεραι πόλεις, ὡς η Μίλητος η Ἐφεσος, η Φώκαια, η Ἀλικαρνασσός κλπ. πρέπει νά υπολογισθῶσιν διτι είχον τούλαχιστον ἀνὰ 15—20,000 οἰκογενεῖων πολιτῶν καὶ τριπλασίους η τετραπλασίους δούλους.

"Ἄρα, ἐν τῇ ὑπὸ Ἐλλήνων οἰκουμένη παραλίᾳ, η πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀνελόγει πρὸς 90—100 ψυχὰς κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Ἐὰν ὑποθέσωμεν, διτι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας δι πληθυσμὸς ητο κατὰ τὸ ημίσην ἀραιότερος, καὶ διτι εἰς ἔκαστον τετραγωνικὸν χιλιόμετρον ἀναλόγευν μόνον 50 κάτοικοι, εύρισκομεν, διτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Δυδίας κατωφεύτητο τούλαχιστον ὑπὲ 15,000,000 ψυχῶν. Ἐὰν ηδη εἰς τὸν μηνησυεινέντα πληθυσμὸν τῶν Ἐλλήνων πόλεων, καταλήγουμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, διτι τὸ δλον Λυδίαν Κράτος θὰ είχε πληθυσμὸν ὑπὲρ τὰ 18,000,000, δηλαδὴ τὸ ημίσην τοῦ νῦν πληθυσμοῦ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἀνερχομένου, κατὰ τὴν τελευταῖαν ἀπογραφὴν, εἰς 37,000,000. Ἀλλὰ καὶ ἀλλεὶ ἐνδείξεις πειθούσιν τίμες, διτι η ἀρχαία Δυδία δὲ ητο δυνατὸν νά ἔχῃ πληθυσμὸν κατώτερον τοῦ μηνησθέντος. Καθότι, τυγχάνει γνωστόν, διτι κατὰ τοῦ Κίρου παρέτιεν ὑπὲρ τὰς 500,000 μεγάτην δι τελευταῖας βιοτελέας τῆς Δυδίας Κροίσος. Κράτος δὲ κινητοποιοῦν ἐν καιρῷ πολέμου τοσοῦτον στρατὸν, καὶ σήμερον ἀκόμη, δ.ε ἀνεπτύχθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας καὶ ἐτελειοποιήθησαν ἐπὶ τοσοῦτον οἱ στρατιωτικοὶ ὄργανοι καὶ αἱ στρατιωτικαὶ ἐπιμεληταῖαι, δὲν εἰνε δυνατὸν νά ἔννοιηδη διτι ἔχει πληθυσμὸν κατώτερον τῶν 20,000,000 ψυχῶν. Τὴν σήμερον τὰ μεγάλα στρατιωτικὰ Κράτη δύνανται νά κινητοποιῶσιν ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκη τὸ είκοστον τοῦ δλον πληθυσμοῦ τῶν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δικαίων, τοῦτο ητο ἀπολύτως ἀδύνατον. Καὶ αὐτὴ η ἀθηναϊκὴ πολιτεία, διτι η ἔκτασις ην τόσον μικρὰ καὶ δι πληθυσμὸς τόσον πυκνός, ηδύγατο νά κινητοποιηδη μόνον 13,000 διπλεῖν ἐπὶ διλικοῦ πληθυσμοῦ 520,000 ψυχῶν. δηλαδὴ, τὸ τετταρακοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν παραδεγμένοι καὶ διὰ τὴν Δυδίαν, πειθούμεθα, διτι δι πληθυσμὸς αὐτῆς δὲν θὰ ητο ποτὲ ὀλιγώτερος τῶν 18—20 ἐκατομμυρίων.

"Ηδη, διον ἀφορῷ τὰ εἰσοδήματα τοῦ Λυδικοῦ Κράτους, ἔχομεν τὴν ὄμδουλην διαβεβαίωσιν πάντων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, διτι ηταν μέγιστα, διὸ καὶ τὰ πλούτη τοῦ βασιλέως Κροίσου ζειμεν παροιώδη. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἀριστού ταύτης διαβεβαίωσις, δὲν ἔχουμεν καμιμίαν ἀλλην ἔδειξιν, εἰπὶ τῇ βάσει τῆς διοίας νά τὰ ὑπολογίσωμεν κατὰ προσέγγισιν.

"Ο Ἡρόδοτος μόνον, παρέχει ημῖν τὸ ποσὸν τῶν φόρων, τοὺς διοίους εἰσέπραττεν δι πλέσης βασιλέων ἐκ τῶν χωρῶν, αἴτινες πάλαι ἀπέτελουν τὴν Δυδικὴν Μοναρχίαν. Οὕτως, οἱ μὲν Ἰωνες, Αἰδοίεις, Δωριεῖς, Κάρες, Μάγγητες, Λύκιοι καὶ Πάμφυλοι παρείγον εἰς τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκειον 400 τάλαντα εἰς μετρητὰ. Οἱ Λυδοί, Μυσοί κλπ. 500 τάλαντα οἱ Φρύγες, Παφλαγοίς κλπ. 360 τάλαντα, οἱ δὲ Κιλικείς 500 τάλαντα· δηλαδὴ τὸ δλον 1760 τάλαντα. Βεβίως δικαίως, θὰ ἐλανθανόμεθα παραδεχθῶμεν, διτι αὐτοὶ ησαν οἱ μόνοι φόροι τοὺς διοίους ἐπλήρωνοι αἱ χώραι αῦται εἰς τὴν περιστήν ἔχουσιαν. "Ησαν πρὸ τούτοις καὶ τὰ εἰσοδήματα, ἐξ ὧν συγετηροῦντο οἱ στράπαι, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, μὲ τὰς στρατιωτικὰς φρουρὰς τῶν, μὲ τὰς πολυτελεῖς αὐλάς των καὶ μὲ τοὺς παντοειδῆ διοικητικοὺς ὑπαλληλους τῶν. Διὰ τὰ εἰσιθεάτρου λοιπὸν ἐγγύτεροι τῇ ἀληθείᾳ, δηείδομεν νὰ παραδεχθῶμεν, διτι οἱ στράπαι εἰσέπραττον διὰ τὰς ἔξιτῶν ἀνάγκας ἐν ποσὸν, ἵστον τούλαχιστον τρέδο τὸ ἀποτελλόμενον εἰς τὸν βασιλέα. Οὕτω, τὰ διλικὰ εἰσοδήματα τῆς Δυδίας οὐδὲ τὴν περιστήν καριαρχίαν θὰ ἀνήρχοντο ως ἔγγιστα εἰς 3500 ταλαντα.

"Ἐδὲν λοιπὸν χώρα κατεστραμμένη ἐκ τῆς κατακτήσεως, παρημελημένη, καταπιεζούμενη, παρηκμακεῖα, καὶ μὲ πληθυσμὸν κατὰ πολὺ ἐλαττωθεντα, ηδύνατο νὰ πληρόνη 3500 τάλαντα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, διτι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, διτι απετέλει εἴδιον ἀνεξάρτητον Κράτος ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ ισχυροτέρων, βεβαίως θὰ ηδύνατο νὰ παρέχῃ εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς θησαυροφυλάκειον ποσὸν τούλαχιστον διπλάσιον δηλαδὴτερο περὶ 7,000 τάλαντα τὰ ἐπτήσια. Νοιίζομεν, διτι δρίζοντες εἰς 7,000 τάλαντα τὰ ἐπτήσια εἰσοδήματα τοῦ Κροίσου, οὐδαμάς ἔξογκοιμεν τὴν πραγματικότητα, ἵσως μάλιστα καὶ ὑπολειπόμεθα αὐτῆς. Καὶ διὰ νὰ κατατωμεν δὲ σφέστεροι, σημειούμεν, διτι

υπολογιζόμενης της έκτοτε έπελθουσής διαφοράς της τιμής του μετάλλου, τα έπτακισχίλια τάλαντα της τότε έποχής ήταν στοιχείου με 250, - 300,000,000 δραχμών σημειωνάς.

Έκ των ρηθέντων οι άναγνωσται της Φιλολογίας ήταν Α' κροπόλεως ακαδημαϊκής κατανοούσε, πόσον μεγάλη και ισχυρά υπήρχε η Μοναρχία των Δυδών. Κράτος έχοντας 350,000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, πληθυσμὸν 20,000,000 ψυχῶν, έσοδα 300,000,000 δραχμών και στρατὸν 500,000 μαχητῶν, και τὴν σῆμερον ἀκόμη θὰ κατετάσσετο μεταξὺ τῶν μεγάλων δυνάμεων. Δυνάμεθεν νὰ φαντασθῶμεν, πόσον μέγα θὰ ήτο διὰ τὴν ἔποχὴν ἐκείνην, καθ' ήν δὲ κάσμος υπῆρχε καὶ τὰ ἔννεα δέκατα μικρότερος τοῦ σημερινοῦ.

\*\*\*

Τοιαύτη δὲ εὗτα, ή Λυδικὴ Μοναργία, θὰ εἴχε βεβαίως τύχην δλως ἄλλοισαν, ἕάν ἀντὶ τοῦ Κροίσου ἐτύγχανεν γὰ ἔχῃ βασιλέα κακτημένον νοῦν στρατηγικὸν καὶ ικανότητα ὥργανωτικήν. Βεβαίως ήθελεν ἀπομέγετη τὴν περισκῆν κατάκτησιν, διαθέτουσα δυνάμεις τηλικύτερας βαθμὸδον δὲ καὶ κατ' ὀλίγον, ήθελε παραδεκτὴ τὸν πολιτισμὸν, τὴν γλῶσσαν, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν τέχνην τῶν συγγενῶν, συνοίκων καὶ γειτόνων αὐτῆς Ἐλλήνων — καὶ τοῦτο εἶχεν ἀρχίσει ἥδη νὰ γίνεται ἐπὶ τοῦ Κροίσου — καὶ ήθελε μορφωθῆ ἐις ἴσχυρὸν Ἐλληνικὸν Κράτος, δυνάμενον ἵσως νὰ χρησιμευσθῇ καὶ ὡς κέντρον, πέριξ τοῦ δοτού — θὰ συνεσπεριόδυτο σὺν τῷ χρόνῳ ὅλοκληρον τὸ Πανελλήνιον. Καὶ ἔτι τὰ πράγματα ἐλάμβανον τὴν τροπὴν ταύτην, τις οἵδεν διάφορος θὰ ήτο σῆμερον ή σῆμερον τῆς ἀνθρωπότητος.

Πόσον ἀληθεύει, διτὶ πολλάκις ἔξι ἀσημάντων δλως περιστάτων ἐπηρεάζονται εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον αἱ τύχαι δλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

(ἀκολουθεῖ)

## ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

(Φαιδρὰ ἀφήγησις)

(Συνέχεια)

Μετὰ ταῦτα οἱ δύο περιηγηταὶ μας ἐπανῆλθον εἰς τὸ δεῖοδοχεῖον.

Ἐὰν ἀδιάκριτός τις ἀνήρχετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸ ίνω πάτωμα τοῦ ξενοδοχείου καὶ προσεκόλλα τὸ οὖς εἰς τὴν ίύρα τῶν δωματίων ἔνθι, ἔμελλον γὰ διέλθωσι τὴν γύκτα οἱ ἡμέτεροι περιηγηταὶ, θὰ ἤκουεν τείσιον διάλογον.

— "Ἄχουστε μὲ οὐένα, ποῦ τοὺς ἄνδρας τοὺς γνωρίζω δὲτοι... Εἶνε βλάξ, τὸν ἐνόρτσα ἀμέσως. Ἐντος ἀπ' ἐκείνους οὓς βλέπας οἱ δοποὶ νομίζουν ἔκατονς ἐξύπνους, καὶ διὰ τοῦτο εκριθῶς παγιδεύονται εὐκολώτερα... Τί νομίζεις; Φύσις θέλω, ἐν τὸν κρατῶ ἐδῶ εἰκοσι τούλαχιστον ἡμέρας νὰ μοῦ κάμψῃ δὲν ἐρωτευμένουν;

— Διατί δὲν δοκιμάζεις;

— Σ' ἐνδιαφέρει;

— Ισως...

— Ἐνόρτσα· δένος σου καλοσφέτκει.

— Εἶνε ὥρατος νέος.

— Εἶμαι σύμφωνος.

— Καὶ φάνεται απὸ καλὴν οἰκογένειαν

— Παραπολὺ καλὴν, μάλιστα.

— Δηλαδή;

— Πολὺ πλουσίαν.

— Καὶ πῶς τὸ γνωρίζεις;

— Οἱ αραξῆς ώμιλησε...

— Καὶ λοιπόν;

— Γάροχει μεγάλη κοινωνικὴ δισφορά... "Ἄχουστε τὴν εἰαν σου, δέν εἰνε δὲ δένεια... μη σκέπτεσαι περὶ γάμου δυνάτου..."

— Καὶ πότος ώμιλησε περὶ γάμου;

— Καὶ τότε, τι τὸν θέλεις τὸν ωραῖον νέον;

— Εἴγω;... τίποτε... Καλητέρα νὰ φύγουν...

Προφέρουσα τοὺς λόγους τούτους, ἡ φωνὴ τῆς Ἄννετας ἐνομαζούσης τρεμενή ἐναφῶς

Ἐπηκολούθησε μικρὰ σιγῆ.

Ἡ Μαρτίνα προσῆλωσε τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἀνεψιᾶς της, ήτις, ἔχουσα τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ύψωσε μενην καὶ τοὺς βραχίονας τεταμένους δύως διερθώσθη τὴν τινάδην τῆς κλίνης, ἐφαντεῖτο θελκτικωτάτη.

Τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἐγέννησεν ἐν τῷ νῷ τῆς θείας πλήρη μεταβολὴν ἰδεων.

— Εἶνε ἔνας ἄγγελος, ἐσκέρθη, τετράχις ὡραιοτέρα τῆς ξενοδόχου Κ... ήτις ἐνυπεύθη ἔνα γραμματέα τῆς Νομαρχίας... Ο νέος τρελατίνεται δι' αὐτὴν... ἐντὸς ὀλίγου δὲ θὰ εἶνε ἐνήλιξ... Τις ἡξερίει;

Καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη, τόσῳ τοι μηρῶς ἐκθέτουσα ἐαυτὴν εἰς δλους ταῦς κινδύνους τῆς φιλαρεσκίας, δσφ καὶ δξυδερκῶς καὶ ἐντίμιας διευθύνουσα τὴν διαγωγὴν καὶ τοὺς πό ους τῆς ἀνεψιᾶς τῆς πρὸ τὸν μέγαν σκοπὸν πασῶν τῶν κορασίδων, μετὰ τινὰ σκέψιν, ἔλυσε τὴν σιωπὴν καὶ εἶπε:

— "Ἄννετα, ἀπεφάσισα· δὲν θ' ἄναχωρήσῃ αὔτιον!"

— Δὲν θ' ἄναχωρήσῃ· ἐπανέλαβεν ή Ἄννετα μετὰ συγκεινημένης φωνῆς, τὶς δὲν θ' ἄναχωρήσῃ;

— Ο βλάξ, ἐννοεῖται.

— Καὶ... δάλλος;

— Ο δάλλος... Θὰ φύγῃ, ἐὰν θέλῃ νὰ φύγῃ, ἀπεκρίθη η Μαρτίνα μετὰ πονηρίας.

— Μόνος του δὲν θὰ τολμήσῃ... εἶνε τόσον δειλός! εἶπεν ή Ἄννετα, μεδιῶσα ἐπιχαρίτως.

Μετὰ ταῦτα, αἱ δύο γυναῖκες κατῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ μαγγειρείου.

Ὀλίγον πρότερον είχον εἰσέλθει δύο νέα πρόσωπα, δ σταθμάρχης Τραβέροης καὶ ὁ τηλεγραφητὴς Ροτίνης, δύο θαυμάνες, οἵτινες πρὸ δειλίους ήδη, ἐπεσκέπτοντο καθ' ἐκάστην ἐσπέραν τὸ ξενοδοχεῖον καὶ παρέμενον μέχρι τῆς δεκάτης χαρτοπαικτούστες καὶ πίνοντες.

Ο ξενοδόχος ἔκαμψεν εὐθύς τὰς δεουστάσιες, δ δὲ Πατούφης συνεπάθησεν ἀμέσως πρὸ τὸν σταθμάργην, ἀφοῦ ἤκουσεν δὲ ήτο ἀκούσαστος λάτρης τῆς κοντζίας.

Ἐν τῇ ἀμφιτραλῇ ἴδιοσυγχρασίᾳ τοῦ ημετέρου φίλου, ἔβασιλευον εἴς τοῦ πάθος τῶν γυναικῶν καὶ τοῦ χαρτοπαικτού τοῦ πάθος.

Καὶ θ' ἦν στιγμὴν αἱ δύο ξενοδόχοις ἀνεφάνησαν πάλιν εἰς τὴν αἰθ.υσαν, δ Γεώργιος ἐπολέμει ν' ἀποφύγῃ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ παιγνίου, λέγων, δὲν οὐδέποτε εἴχε παιξει, δὲν δὲ εἴλαπτε τὸν σύντροφόν του, δὲ έπροτίμα νὰ διαληγῃ... με κακοποιούστες καὶ πίνοντες.

Ο σταθμάρχης ἐπέμενε.

— Τί διάβολος! δὲν γνωρίζει τὰ χαρτιά! "Ενχις νέος, δετὶς ἔχεις ἀπολιτήριον γυμνασίου;... Μά... τι αὖς ἐδίδασκον ἔκει;... Ίδού, ἐλάτε ἐδῶ... Τίποτε ἀπλούστερον ἀπὸ τὴν κοντζίαν..."

Ο Γεώργιος, ἀφηρημένος εἰς δάλλας σκέψεις, οὐδεμίαν παρεπήγε πρ.σοχὴν εἰς τὰς θεωρίας ἡ: τῷ ἀγέπτουσσεν δ σταθμάρχης, δὲ ή Ἄννετα ἐπρωχώρησε μὲ ἀποφασιστικὸν φόρο πρὸ αὐτὸν, καὶ καθηγάσα πλησίον του.

— Θάρρος! τῷ εἶπε, σᾶς βοηθῶ ἔγω, θὰ παιξώμεν μαζί, καὶ θὰ ίδι, τε! Εἴναι τὰ χαρτιά δὲν εἴνε ἐναντίον μας, θὰ δώσωμεν εἰς τοὺς κυρίους τούτους ἔνα καλὸν μάθημα!

Βλέπων τὴν Ἄννετα πλησιάζουσαν μετὰ τοσαύτης οἰκείστητος, δ Ροτίνης συνωφρύωθε. "Ο δυστυχής τηλεγραφητῆς ἐπεριπούτο πρὸ πολλῶν ηδη μηνῶν τὴν ώστα καὶ μεταναστατεῖται ξενάραν ξενοδόχον, ήτις, καίτοι μη ἀπελτίζουσα αὐτὸν, ἐπόθει ὁρατῶς ἐρεστήν καὶ σύζυγον τὸν γενέστερον τινὰ τύπον."

Η Ἄννετα πολὺ ἐξείματα τοὺς ἀριστοκατικούς καὶ διακελουθούς κομιμένους τρόπους. "Ο Ροτίνης δέκας, ωραῖος νέος ἀλλως τεγέτες ητο σκαίδες, φίλεις καὶ ἀνθραστόμος.

"Η δεσποινίς είχε καλλαισθησίαν! "Ηθελε νὰ ύψωθῇ, ως πάσα πάσα κόρη μεταίστας τάξις, γνωρίζουσα δὲν είνε ώραια καὶ τοτεμένη πατέπειος τοῦ φίλου της, ηδη μηνῶν τὴν ώστα καὶ τοτεμένης τοῦ φίλου της, ποτέ δέσμην τὸν φίλον της ποτέ δέσμην τὸν φίλον της.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸ χαρτοπαικτικὸν δὲν ύπηρξε πολλὸν τοτεμένης τοῦ φίλου της. Οι παίκτες ήσαν ἀφηρημένοι. "Ο Πατούφης, ἐνη-